

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อสร้างเสริมผู้เรียนแบบพึ่งพาตนเองโดยใช้ กลวิธีการอ่านเชิงลึกใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากเอกสาร ตำรา และระบบอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการสอน แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง และการอ่านเชิงลึก รายละเอียดมีดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา รูปแบบการสอน
2. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการพัฒนา รูปแบบการสอน
3. แนวคิดการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง
4. แนวคิดการอ่านเชิงลึก (Narrow Reading)
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบพึ่งพาตนเองและการอ่านเชิงลึก

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา รูปแบบการสอน

1.1 ความหมายและองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

Joyce and Weil (2004) ได้กล่าวถึงรูปแบบการสอนว่า เป็นการบรรยายเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ รวมถึงพฤติกรรมของครูผู้สอนขณะที่ใช้รูปแบบการสอนนั้น ๆ โดยรูปแบบการสอนจะมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบการสอนก็จะมีเป้าหมายต่าง ๆ กันไป อาทิเป้าหมายเกี่ยวกับการวางหลักสูตร การวางแผนหน่วยการเรียนรู้ บทเรียน การออกแบบสื่อการสอนต่าง ๆ รวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ทิสนา แชมมณี (2547) ได้กล่าวถึงรูปแบบการสอนโดยสรุปว่า รูปแบบการสอนคือ สภาพของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญที่ถูกจัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลัก ปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนที่สำคัญ ในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่ช่วยทำให้เกิดสภาพการเรียนการสอน ตามทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบการสอนที่กำหนดไว้

1.2 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. มีปรัชญา ทฤษฎี แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักการของรูปแบบการสอนนั้น ๆ
2. มีการบรรยาย และอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ
3. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของระบบหรือของกระบวนการนั้นให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
4. มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เพื่อช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สรุปได้ว่า รูปแบบการสอนคือ สภาพของการเรียนการสอนที่ถูกจัดไว้ตามปรัชญา ทฤษฎี หรือแนวคิด และมีการบรรยายหรืออธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญของวิธีการสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ทีละขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยกระบวนการทั้งหมดได้รับการพิสูจน์แล้วว่า มีประสิทธิภาพ คือ สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์เฉพาะที่รูปแบบการสอนได้กำหนดไว้

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอน

2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม

การเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีกลุ่มมนุษยนิยม ซึ่งมีความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นอิสระและความเป็นตัวของตัวเองของมนุษย์ ดังที่ ชัยฤทธิ์ โภธิสุวรรณ (2544) ได้สรุปความเชื่อพื้นฐานและค่านิยมเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์ทุกคนมีธรรมชาติเป็นคนดี มีเสรีภาพและความเป็นตนเอง มีความเป็นปัจเจกชนและศักยภาพ มีการรับรู้ มีความรับผิดชอบ และความเป็นมนุษย์

Rogers (1969 อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2544) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักของการเรียนรู้แบบมนุษยนิยมไว้ในหนังสือชื่อว่า Freedom to Learn ไว้ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้
2. ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนรับรู้ว่ามีวิชาที่เรียนมีความหมายและมีความสัมพันธ์ต่อจุดมุ่งหมายของชีวิตของผู้เรียน

3. ผู้เรียนจะต่อต้านการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้สึกว่าเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนความรู้สึกเกี่ยวกับ “ตน” (Self) ของผู้เรียน
  4. ผู้เรียนอาจจะค่อย ๆ ขอมรับการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้สึกว่าเป็นการกระทบกระเทือนต่อ “ตน” (Self) ได้บ้าง ถ้ามีการคุกคามจากภายนอกลดลง
  5. ผู้เรียนอาจจะยอมรับรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ และเริ่มเรียนรู้ ถ้าหากการคุกคามจากสิ่งภายนอกต่อ “ตน” คำน
  6. การเรียนรู้ที่สำคัญมักจะเกิดจากการลงมือกระทำของผู้เรียนเอง (Learning by Doing)
  7. ถ้าผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบในกระบวนการเรียนรู้จะช่วยในการเรียนรู้มากขึ้น
  8. ถ้าผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเอง โดยทุ่มเททั้งด้านความรู้สึกและสติปัญญาจะเป็นผลให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้มากขึ้นอยู่ตลอดเวลา
  9. การส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินผลสิ่งที่เรียนรู้แบบพึ่งพาตนเอง จะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดอิสระ เห็นคุณค่าของตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตัวเอง และมีความคิดสร้างสรรค์
  10. การเรียนรู้ที่จะเป็นประโยชน์ที่สุดต่อการมีชีวิตอยู่ในสมัยปัจจุบันก็คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ และผู้เรียนจะต้องกล้าที่จะเปิดโอกาสให้ตนเองมีประสบการณ์ใหม่และพยายามที่จะรับการเปลี่ยนแปลงที่เข้ามาในชีวิต เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต
- สจวร์ต ไรต์ (2544) ได้สรุปหลักการพื้นฐานของการศึกษาแนว มนุษยนิยม จากความคิดเห็นของ Roger และ Combs ไว้ดังนี้
1. ผู้เรียนจะเรียนรู้ก็ต่อเมื่อความต้องการพื้นฐาน 4 ประเภทแรก หรือความต้องการที่ขาดหรือจะต้องซ่อม (Deficiency Needs) ของผู้เรียนให้ได้รับการตอบสนองดังปรารถนา
  2. ความรู้สึก (Feeling) มีความสำคัญเท่ากับความจริง ฉะนั้น การเรียนรู้ว่าควรจะรู้สึกอย่างไร มีความสำคัญเท่ากับการเรียนรู้ควรจะคิดอย่างไร (Facts)
  3. ผู้เรียนจะเรียนรู้ก็ต่อเมื่อบทเรียนนั้นเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสนใจและต้องการจะเรียนรู้
  4. การเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการการเรียนรู้ว่าควรจะเรียนรู้อย่างไร (Process of Learning) มีความสำคัญมากกว่าการเรียนรู้เนื้อหาและความจริงต่าง ๆ
  5. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนไม่รู้สึกว่าตนถูกคุกคามหรือมีความหวาดกลัว
  6. การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง มีความหมายและมีประโยชน์ต่อผู้เรียนมากกว่าการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยผู้อื่น

Knowles (1975) ได้เสนอข้อสรุปตามแนวทฤษฎีมนุษยนิยม เกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์กับการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. มนุษย์เติบโตด้วยความสามารถและความต้องการที่จะชี้นำตนเอง
2. ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นแหล่งความรู้สำหรับการเรียนรู้
3. บุคคลแต่ละคนเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการกระทำในชีวิตของแต่ละคน
4. ธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เป็นการเรียนรู้ที่มีปัญหาเป็นศูนย์กลาง
5. ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองได้รับแรงจูงใจภายในหลาย ๆ ประการ เช่น

ความต้องการที่จะมีความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-Esteem) ความอยากรู้อยากเห็น ความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จและความพอใจในความสำเร็จ

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มมนุษยนิยมให้ความสำคัญของความเป็นมนุษย์และมองมนุษย์ว่ามีคุณค่ามีความดีงามมีความสามารถมีความต้องการและมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตนหากบุคคลมีอิสรภาพและเสรีภาพ มนุษย์จะพยายามพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

2.2 ทฤษฎีสรคณิยม (Constructivism)

Piaget และ Vygotsky (Abbeduto & Elliot, 1998) ได้อธิบายว่าการเรียนรู้เกิดจากการค้นพบและประสบการณ์ ทฤษฎีนี้เกิดจากความคิดที่ว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการที่แต่ละบุคคลได้สร้างความรู้ขึ้นและทำให้สำเร็จโดยผ่านกระบวนการของความสมดุล ซึ่งกลไกของความสมดุลเป็นการปรับตัวของตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้อยู่ในสภาพสมดุล ประกอบด้วยกระบวนการ 2 อย่าง คือ

1. การซึมซาบหรือดูดซึม (Assimilation) เป็นกระบวนการที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและซึมซาบหรือดูดซึมเอาประสบการณ์ใหม่เข้าสู่ประสบการณ์เดิมที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันโดยสมองจะปรับเอาประสบการณ์ใหม่เข้ากับความคิด ความรู้ใน โครงสร้างที่เกิดจากการเรียนรู้เดิมที่มีอยู่

2. การปรับโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation) เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องมาจากกระบวนการซึมซาบหรือดูดซึม คือ เมื่อได้ซึมซาบหรือดูดซึมเอาประสบการณ์ใหม่เข้าไปในโครงสร้างเดิมแล้ว ก็จะทำการปรับประสบการณ์ใหม่ให้เข้ากับโครงสร้างของความรู้เดิมที่มีอยู่ในสมองก่อนแล้ว แต่ถ้าเข้ากันไม่ได้ก็จะทำการสร้างโครงสร้างใหม่ขึ้นมาเพื่อรับประสบการณ์ใหม่นั้น ทฤษฎีการสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง ผู้เรียนจะปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลจะมีระดับแตกต่างกันไป เรียกได้ว่าสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลมากขึ้นเป็นลำดับและผู้เรียนจะควบคุมการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเอง

Woolfolk (2004) เน้นว่า Constructivism เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานทางจิตวิทยา ปรัชญา และมนุษยวิทยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากจิตวิทยาด้านปัญญาเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงการได้มาซึ่งความรู้และนำความรู้นั้นมาเป็นของตนได้อย่างไร การที่ผู้เรียนไม่รับเอาข้อมูลและเก็บข้อมูลความรู้นั้นมาเป็นของตนทันที แต่จะแปลความหมายของข้อมูลความรู้เหล่านั้นโดยประสบการณ์ของตนและเสริมขยายและทดสอบการแปลความหมายของตนด้วย

Fosnot (1996) กล่าวว่า ในทฤษฎีสรคณิยมผู้เรียนเองมีหลักการว่าการเรียนรู้ คือ การแก้ปัญหา ซึ่งขึ้นอยู่กับกำคัณพบของแต่ละบุคคล และผู้เรียนจะมีแรงจูงใจจากภายใน ผู้เรียนจะเป็นผู้กระตือรือร้นมีการควบคุมตนเองและเป็นผู้ที่มีการตอบสนองด้วย จุดมุ่งหมายของการสอนจะมีการยึดหยุ่น โดยยึดหลักว่าไม่มีวิธีการสอนใดที่ดีที่สุด ดังนั้น เป้าหมายของการออกแบบการสอนก็ควรจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับการสร้างความคิดหรือปัญญาให้เป็นเครื่องมือ สำหรับนำเอาสิ่งแวดล้อมของการเรียนที่มีประโยชน์มาช่วยให้เกิดการสร้างความรู้ให้แก่ผู้เรียน การนำเอาทฤษฎีการเรียนรู้การสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเองมาใช้ จะต้องคำนึงถึงเครื่องมืออุปกรณ์การสอนด้วย เพราะทฤษฎีนี้เหมาะสำหรับเครื่องมืออุปกรณ์ที่ผู้เรียนสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น คอมพิวเตอร์ ดังนั้น เครื่องมือทั้ง Hardware และ Software จะต้องเหมาะสมเพื่อสนับสนุนทฤษฎีนี้ แนวคิดของทฤษฎีนี้ได้แก่

1. ผู้เรียนจะมีการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล เหตุการณ์ และสิ่งอื่น ๆ และผู้เรียนจะปรับตนเองโดยการดูดซึม สร้างโครงสร้างทางปัญญาใหม่ และกระบวนการของความสมดุลเพื่อให้รับสิ่งแวดล้อมหรือความจริงใหม่เข้าสู่ความคิดของตนเองได้

2. ในการนำเสนอหรืออธิบายความจริงที่ผู้เรียนสร้างขึ้นนั้นผู้เรียนจะสร้างรูปแบบหรือตัวแทนของสิ่งของปรากฏการณ์ และเหตุการณ์ขึ้นในสมองของผู้เรียนเอง ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

1) ผู้เรียนอาจมีผู้ให้คำปรึกษา (Mentor) เช่น ครูผู้สอนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้ได้สร้าง ความหมายต่อความจริงหรือความรู้ที่ผู้เรียนได้รับเอาไว้ แต่อย่างไรก็ตาม ความหมายเหล่านั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

2) ผู้เรียนจะควบคุมการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง การออกแบบการสอนตามทฤษฎีการสรคณิยม

3) ครูผู้สอนต้องให้บริบทการเรียนรู้ที่มีความหมายเพื่อสนับสนุนแรงจูงใจภายในของผู้เรียนและการควบคุมการเรียนแบบพึ่งพาตนเองของผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุดงานวิจัย
วันที่.....12.ม.ค. 2556.....
เลขทะเบียน.....209875.....
เลขเรียกหนังสือ.....

4) สร้างรูปแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากสิ่งที่รู้แล้วไปสู่สิ่งที่ไม่รู้ รูปแบบนี้ จะคล้ายกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel (1963, 1968) คือให้เรียนรู้ จากสิ่งที่มีความหมายมาก่อน ไปสู่สิ่งที่เป็นเรื่องใหม่

3. ให้เกิดความสมดุลระหว่างการเรียนรู้แบบอนุমান (Deductive) และอุปมาน (Inductive) คือเรียนจากเรื่องทั่วไปไปสู่เรื่องเฉพาะเจาะจง และเรียนจากเรื่องเฉพาะหรือตัวอย่างต่าง ๆ ไปสู่หลักการ ให้มีอย่างสมดุลไม่มากน้อยกว่ากัน เพื่อให้รู้วิธีการเรียนในการแก้ปัญหาทั้ง 2 แนวทาง

4. เน้นประโยชน์ของความคิดพลาด แต่ทั้งนี้การผิดพลาดนั้นจะเกิดประโยชน์ก็ ต่อเมื่อเป้าประสงค์ของกิจกรรมนั้นชัดเจน เพื่อผู้เรียนจะได้หาวิธีแก้ไขข้อผิดพลาดไปสู่เป้าประสงค์นั้น ได้ถูกต้อง

5. ให้ผู้เรียนคาดการณ์ล่วงหน้าและรักษาไว้ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามโอกาสอันววย เนื่องจากทฤษฎีการเรียนรู้ไม่ได้มีการกำหนดแนวทางความคิดอย่างแน่นอนอนตยตัวดังนั้นผู้เรียนจะ หาประสบการณ์การเรียนรู้ได้ตามสภาพแวดล้อมหรือเหตุการณ์ที่อำนวยให้หลักการนี้เหมาะสม สำหรับการออกแบบการสอนที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านคอมพิวเตอร์

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มมนุษยนิยมและทฤษฎีการเรียนรู้สรคินิยมที่นำมา เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อสร้างเสริมผู้เรียนแบบพึ่งพาตนเองโดยใช้กลวิธีการ อ่านเชิงลึกในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นแนวคิดที่สร้างเสริมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระที่จะ เลือกเรียนตามความต้องการและความสนใจ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เน้นกระบวนการ เรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา และให้โอกาสผู้เรียนประเมินผลการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง ซึ่งจะทำให้ ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ได้ดี

2.3 การเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแนวคิดที่แตกต่างไป จากแนวคิดในการสอนแบบเดิมคือ จะยึดถือผู้เรียนเป็นตัวหลักสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ เน้นให้ ผู้เรียนต้องคำนึงถึงความต้องการ แรงจูงใจ ประสบการณ์ที่ผ่านมา พื้นความรู้เดิม ความสนใจและ ทักษะในทางริเริ่มสร้างสรรค์รวมถึงให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและตัดสินใจในการเรียนในรูปแบบ ของการกำหนดจุดประสงค์และการเลือกวิธีการในการเรียน โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ให้ความสะดวก ช่วยเหลือ และเป็นแหล่งข้อมูล (Coombe & Kinney, 1999; Tudor, 1996)

เนื่องจากผู้เรียนไม่ค่อยได้รับโอกาสที่จะมีส่วนร่วม และรับผิดชอบในการเรียนของตน ตั้งแต่แรกจึงไม่ยอมรับแนวทางการเรียนการสอนในลักษณะนี้ จึงจำเป็นต้องอาศัยเวลาที่จะทำให้ แนวคิดดังกล่าวเป็นที่ยอมรับของผู้เรียน (Holec, 1979) ด้วยเหตุนี้ แนวคิดในการจัดการศึกษาโดย

ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญจึงจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาความรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการเรียนได้อย่างลึกซึ้งขึ้น และพัฒนาความสามารถเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและมีแนวทางในการเรียนของตนเองโดยแบ่งกระบวนการในการพัฒนาออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. การปรับเปลี่ยนสภาวะในการเรียนที่ละน้อยเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนอคติและความคิดเดิมที่มีต่อการเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดขวางการเรียนของผู้เรียนรวมถึงการแสดงออกถึงความสามารถของผู้เรียน

2. การเรียนรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยให้ผู้เรียนได้รับรู้ถึงความจำเป็นในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนของตน

การพัฒนาตามขั้นตอนข้างต้น จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการสร้างแนวทางในการเรียนของตนเองและเปลี่ยนไปสู่การเริ่มมีบทบาทในการสร้างแนวทางในการเรียนจากการประเมินตนเองอย่างวิจิตรวิเคราะห์โดยคำนึงถึงเจตคติและความเชื่อร่วมกับความรู้ทั้งหมดที่ได้รับ อันจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความต้องการและความสนใจที่แท้จริงของตน เพื่อให้แนวคิดดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากขึ้น ครูผู้สอนต้องมีความเชื่อดังนี้ (Benson, P. & Voller, 1997)

1. การสร้างความรักและความศรัทธาต่อการเรียนนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจต่อบทเรียน ครูผู้สอน รวมทั้งเพื่อนร่วมชั้นเรียนและสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข การสร้างศรัทธานี้จะเกิดขึ้นได้จากการสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน โดยครูผู้สอนต้องเข้าใจผู้เรียนรวมทั้งตัวของครูผู้สอนเอง นอกจากนี้ครูผู้สอนยังต้องรับบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบ รวมถึงธรรมชาติของมนุษย์อีกด้วย

2. การเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน ผู้เรียนจะต้องรู้จักตนเอง รู้จุดเด่น และจุดด้อยของตน และที่สำคัญคือ จะต้องไม่ดูถูกตัวเองซึ่งจะเป็นแนวทางในการนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้โดยผู้เรียนจะเกิดความเชื่อมั่น ในตัวเอง มีความอดทน เกิดความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าของตน โดยมีแนวปฏิบัติคือ

1) การให้ข้อมูลย้อนกลับในทางบวกแก่ผู้เรียน ถึงแม้ว่าจะเป็นการทำงานที่มีข้อบกพร่อง หรือข้อผิดพลาดบ้างก็ตาม

2) การกระตุ้นให้ผู้เรียนกล่าวถึงตัวเองในทางบวกมากขึ้น

3) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน

4) การสร้างประสบการณ์ที่จะสามารถนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ

5) การกำหนดข้อตกลงในชั้นเรียนที่ผู้เรียนจะสามารถนำไปใช้ให้เกิด

ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และมีความหมายต่อตัวผู้เรียนเอง

6) การให้คำปรึกษาแนะนำโดยตรงแก่ผู้เรียน การเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคนอย่างเสมอภาคกัน

7) การจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีแนวศึกษาและเห็นคุณค่าในตนเอง เพราะการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางจิตวิทยา และเป็นกระบวนการของการสร้างสรรค์ความรู้ที่ต้องอาศัยความรู้เดิมของผู้เรียน รวมถึงความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมรอบตัวของผู้เรียน ถ้าหากการเรียนการสอนนั้นไม่ได้คำนึงถึงจิตวิทยาของผู้เรียน และไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเองก็จะไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ดังนั้น ในกระบวนการการเรียนรู้จึงต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ซึ่งครูผู้สอนจะต้องปรับบทบาทจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียน เป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดรูปแบบทางความคิดขึ้นมาเพื่อใช้ในการเรียนรู้ของตนเอง (วัฒนาพร ระวังทุกข์, 2542; ธนู ฤทธิกุล, 2542)

3. ความสามารถที่แตกต่างของบุคคลเนื่องจากแต่ละคนมีความสามารถที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไป ดังนั้นการส่งเสริมและสนับสนุนความสามารถนั้น ๆ ให้ถูกทาง จะทำให้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลปรากฏออกมาได้อย่างเต็มที่

ดังนั้น การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นแนวการสอนที่มุ่งถึงการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติอย่างแท้จริงจนเกิดการเรียนรู้ ซึ่ง White (1997) เห็นว่า ผู้เรียนแต่ละคนต่างมีกลยุทธ์ในการเรียนแนวคิด ความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์เดิมและพันธุกรรม ซึ่งความแตกต่างนี้จะมีส่วนในการพัฒนาความสามารถและพรสวรรค์ของผู้เรียนแต่ละคนที่มีอยู่เดิม ซึ่งปฏิกริยาระหว่างความแตกต่างของผู้เรียนกับเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและสภาพแวดล้อมจึงนับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการเรียนของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ นักการศึกษาจึงเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และให้ความสนใจในเรื่องระดับความแตกต่างในการรับรู้ของผู้เรียน โดยพยายามปรับสื่อและวิธีการสอนให้มีความหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในรูปแบบนี้

2.4 ความแตกต่างของผู้เรียน (Individual differences)

การพัฒนาความคิดในการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในด้านการเรียนภาษาจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาระดับการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน ดังนั้น การจัดกระบวนการเรียนการสอนจึงต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถตอบสนองต่อการเรียนรู้และความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน (Tudor, 1996) ซึ่งตรงกับความเห็นของ Sheerin

(1996) ที่ว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านความต้องการ รูปแบบ และความสนใจ ดังนั้น จึงควรนำเรื่องความแตกต่างนี้มาใช้ในการจัดเตรียมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ความแตกต่างทางด้านจิตวิทยา (Psychological Differences) ได้แก่

1) ความสามารถในการรับรู้และความถนัดในการเรียนภาษา ผู้เรียนบางคนเรียนภาษาได้ง่ายและรวดเร็วกว่าผู้เรียนคนอื่น

2) รูปแบบในการเรียนรู้ ผู้เรียนบางคนเป็นผู้เรียนที่ชอบการฟังบรรยายเป็นหลัก ในขณะที่ผู้เรียนบางคนชอบที่จะได้เห็นภาพประกอบ ผู้เรียนบางคนชอบที่จะคิดและวิเคราะห์ รวมถึงหาความเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้เรียนที่มีรูปแบบในทางความคิดแบบริเริ่มสร้างสรรค์

2. นิสัยในการเรียน (Study Habits) ผู้เรียนแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในเรื่องนิสัยในการเรียน ความชอบและไม่ชอบในงานและกิจกรรมที่ตนได้รับมอบหมาย ทักษะที่ชอบ รวมถึงวิธีการในการแก้ปัญหาทั่ว ๆ ไป ซึ่งความแตกต่างเฉพาะบุคคลในการเรียนการสอนภาษามีความแตกต่างกันดังนี้

1) การเรียนรู้โดยผ่านสื่อที่แตกต่างกัน เช่น คำรา ภาพยนตร์ เกมส์ กิจกรรมฯลฯ

2) การเรียนโดยผ่านรูปแบบของการจัดกระบวนการและเนื้อหาที่แตกต่างกัน เช่น การอนุมาน (Deductive) การอุปนัย (Inductive) การค้นคว้า การเรียนโดยการลงมือปฏิบัติจริง การใช้ความจำ เป็นต้น

3) การแสดงออกในลักษณะที่แตกต่างกัน เนื่องมาจากการจัดกลุ่มในรูปแบบที่แตกต่าง เช่น การให้ผู้เรียนทำงานตามลำพัง เพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมกลุ่มย่อย การสอนทั้งชั้นเรียน ฯลฯ

4) ประสิทธิภาพในการเรียนที่แตกต่าง และหลากหลาย อันเนื่องมาจากระยะเวลาในการเรียน เช่น ระยะเวลาในการเรียนที่มากหรือน้อยกว่ากัน การเรียนในช่วงเช้าและช่วงบ่าย เวลาเริ่มเรียนและเวลาหมดชั่วโมงเรียน ภาคเรียนแรกและภาคเรียนสุดท้าย เป็นต้น

5) ประสิทธิภาพในการเรียนที่แตกต่าง และหลากหลาย อันเนื่องมาจากสถานที่เรียน เช่น การเรียนในห้องเรียน การค้นคว้าในห้องสมุด การเรียนในห้องปฏิบัติการ (Laboratory) เป็นต้น

3. ความแตกต่างทางด้านบุคลิกภาพ (Personality Differences) ผู้เรียนแต่ละคนแตกต่างกันอย่างมากและเห็นได้ชัดจากบุคลิกภาพ ความเชื่อ และเจตคติ โดยเฉพาะทางด้านที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ได้แก่

1) ระดับของความสนใจต่อสิ่งเร้าภายใน (Introversion) และสิ่งเร้าภายนอก (Extroversion) ผู้เรียนที่มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายนอกหรือมีลักษณะเป็นคนเปิดเผยนั้น จะมีแนวโน้มในการชอบพบปะผู้คนและชอบเข้าสังคม ซึ่งนักวิจัยเชื่อว่าลักษณะเช่นนี้เป็นคุณสมบัติที่ดีในการเรียนภาษา

2) ระดับของการยอมรับกับสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของผู้เรียนภาษาที่ดี

3) ระดับของการแบ่งเชื้อชาติซึ่งผู้เรียนภาษาที่ดีมักจะไม่นำมาคำนึงถึงเรื่องของการแบ่งเชื้อชาติมากนัก

4. แรงจูงใจ (Motivation) ความแตกต่างระหว่างผู้เรียนที่มักจะนำมาพิจารณาในการจัดการเรียนการสอนก็คือความแตกต่างในเรื่องของแรงจูงใจที่มีต่อการเรียนภาษาซึ่งเกี่ยวข้องกับเจตคติที่มีต่อภาษา และวัฒนธรรมที่ผู้เรียนสนใจอันเกี่ยวโยงไปถึงเป้าหมายส่วนตัวและความสำเร็จในการปรับตัว โดยเฉพาะผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่จะเห็นได้ชัดว่ามีเหตุผลที่แตกต่างกันในเรื่องความต้องการที่จะเรียนภาษา ลักษณะของสถานศึกษาบางแห่งอาจจะสอดคล้องกับแรงจูงใจประเภทหนึ่ง แต่อาจจะไม่เป็นผลและไม่เป็นที่สนใจกับกลุ่มของผู้เรียนที่มีแรงจูงใจในลักษณะอื่นที่แตกต่างกันออกไป

5. วัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน (Different Purposes) ผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีวัตถุประสงค์ในการเรียนภาษาที่แตกต่างกัน บางคนต้องการนำไปใช้ในการงานอาชีพของตน บางคนต้องการนำไปใช้ในการเรียนที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษ หรือเตรียมตัวเพื่อการสอบ บางคนเรียนภาษาอังกฤษเพราะว่าเป็นผู้ที่อพยพมาอยู่ในวัฒนธรรมของการใช้ภาษาอังกฤษ หรือบางคนต้องการที่จะเรียนภาษาอังกฤษเพื่อเดินทางไปเที่ยวในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นวัตถุประสงค์ในการเรียนภาษาอังกฤษซึ่งมีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงลงไป ดังนั้น ความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลายเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องอย่างเห็นได้ชัดในเรื่องของความแตกต่างของแต่ละบุคคล

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าความแตกต่างทางจิตวิทยา บุคลิกภาพ และแรงจูงใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้นมีผลต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ซึ่งจะเป็นเหตุผลที่มีน้ำหนักที่สุดสำหรับการนำมาเป็นเกณฑ์ในการจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อที่จะจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน

3. แนวคิดการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเอง

เนื่องจากแนวคิด Learner Autonomy ได้มาจากตะวันตก คำแปลของคำว่า Learner Autonomy ในการวิจัยนี้ใช้คำว่า การเรียนแบบพึ่งพาตนเอง ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายครอบคลุมการเรียนรู้ภาษาแบบพึ่งพาตนเองเมื่ออยู่ในบริบทของการเรียนภาษา ในการทบทวนวรรณกรรม

3.1 ความหมายของการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง

Holec (1981) ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง เป็นการรับผิดชอบในการเรียนของตนเอง เป็นผู้มีความสามารถในการค้นคว้าวิจัยในแนวคิดเดียวกันเกี่ยวกับการเรียนแบบพึ่งพาตนเองมีนักคิดรุ่นต่อมา เช่น Dickenson (1987; Little, 1991; Kenny, 1993; Benson, 1997) เป็นต้น ซึ่งเน้นถึงการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางผู้เรียนสามารถตัดสินใจที่จำเป็นเพื่อที่จะบรรลุความต้องการในการเรียนของตน และใช้ความสามารถในการรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตัวเอง และการที่ผู้เรียนสามารถรับรู้ข้อความข้อมูลที่รับมาเป็นความรู้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

Shafritz, Koppe และ Soper (1988) กล่าวถึง การเรียนแบบพึ่งพาตนเอง สรุปได้ว่าเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนแต่ละบุคคลรับผิดชอบการเรียนรู้ของตน มีเป้าหมายในการพัฒนาทักษะ มีการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และมีส่วนร่วมตามลำดับขั้นตอนของประสบการณ์เรียนรู้ การบริหารการจัดการ รวมทั้งความก้าวหน้าในการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง

Dam (1995) และ Little (1991) ได้ให้แนวคิดคล้ายๆกันเกี่ยวกับการเรียนแบบพึ่งพาตนเองว่าเป็นเรื่องของความตั้งใจและความสามารถของผู้เรียนที่จะควบคุมดูแลการเรียนของตนเอง โดยยึดหลักที่สำคัญว่า ผู้เรียนจะมีคุณสมบัติในการเรียนแบบพึ่งพาตนเองก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถพิจารณาและตัดสินใจที่จะเลือกสร้างจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ในการเรียนได้ด้วยตนเอง อันประกอบไปด้วย การเลือกวัสดุ อุปกรณ์ วิธีการเรียน และงานที่จะทำการเลือกจุดประสงค์ ขั้นตอนในการดำเนินการให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงรวมไปถึงการเลือกเกณฑ์ที่จะใช้สำหรับการประเมินผลการเรียนนั้นด้วย

Jeffries, Clive (1990) ให้คำจำกัดความของ “การเรียนแบบพึ่งพาตนเองว่าเป็นการเรียนที่ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองไม่ว่าจะเป็นกลุ่มหรือเพียงคนเดียวซึ่งการศึกษาค้นคว้านี้ อาจจะเป็นส่วนหนึ่งของวิชาที่เรียน โดยปราศจากการเข้ามาควบคุมโดยตรงของครูผู้สอน การเรียนแบบนี้ทำให้ผู้เรียนต้องใช้ความรับผิดชอบอย่างมากต่อสิ่งที่เรียน วิธีการเรียน และเวลาในการเรียน ซึ่งจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองได้อีกด้วย ดังนั้น การเรียนแบบพึ่งพาตนเองจะมีประโยชน์อย่างมากถ้าได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนที่เพียงพอ

Sheerin (1991) กล่าวถึงการเรียนแบบพึ่งพาตนเองว่าเป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง ไม่ใช่พึ่งพาแต่ครูผู้สอนครูผู้สอนเท่านั้น

Borich (1992; Bonham, 1989 อ้างถึงใน Bouchard, 1994; Kowles, 1980) ได้ขยายมโนทัศน์ของการเรียนแบบพึ่งพาตนเองไปสู่การเรียนในระบบ ซึ่งเป็นการเรียนที่ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้ใช้วิธีการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง บริหารตนเอง จูงใจตนเองให้เรียน ให้ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนอย่างกระตือรือร้น โดยผู้เรียนได้ใช้กระบวนการเรียนในระดับสูง ได้แก่ การใช้เหตุผล การคิดแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ซึ่งมีความซับซ้อนมากกว่า การได้รู้ ได้เข้าใจและนำไปใช้ ซึ่งเป็นทักษะการเรียนรู้ใน ขั้นต่ำที่เกิดขึ้นได้ในการเรียนโดยทั่วไป ผู้เรียนยังได้รับการกระตุ้นให้รับผิดชอบในการประเมินความต้องการในการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง กำหนดจุดประสงค์ในการพัฒนา เกณฑ์การประเมิน และวางโครงการเรียนของตน โดยครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน

Hiemstra (1994) กล่าวถึงการเรียนแบบพึ่งพาตนเองว่าเป็นการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนรับผิดชอบในด้านการวางแผนการปฏิบัติ และการประเมินผลความพยายามในการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง เป็นลักษณะซึ่งทุกคนมีอยู่ระดับหนึ่งในสถานการณ์การเรียนรู้ โดยผู้เรียนแยกตัวออกจากผู้อื่น ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้ และทักษะที่ได้จากการศึกษาจากสถานการณ์หนึ่ง ไปยังสถานการณ์อื่นได้

Benson และ Voller (1997) ได้ให้ข้อสังเกตถึงคำว่า “การเรียนแบบพึ่งพาตนเอง” ว่าเป็นการนำแนวคิดมาใช้ในรูปแบบต่าง ๆ คือ สถานการณ์ที่ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองทั้งหมด ทักษะที่ใช้ในการเรียนและนำไปใช้ในการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง การฝึกและการพัฒนาในเรื่องความรับผิดชอบของผู้เรียนที่มีต่อการเรียน การใช้สิทธิของผู้เรียนที่จะพิจารณาตัดสินใจแนวทางในการเรียนของตน จากคำจำกัดความและความหมายที่นักวิชาการต่างๆ ได้แสดงความคิดเห็นไว้ข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การเรียนแบบพึ่งพาตนเองเป็นการเรียนที่พิจารณาในแง่ของความสามารถ (Boud, 1981; Holec; 1981; Little, 1991) เจตคติ (Dickinson, 1987) พิจารณาเชิงจิตวิทยา เชิงเทคนิค หรือในมุมมองของศักยภาพของผู้เรียน (Macaro, 1997) เนื่องจากแนวคิดของการเรียนแบบพึ่งพาตนเองเกี่ยวข้องกับเจตคติ ลักษณะผู้เรียนมากกว่าสถานการณ์ในการเรียนในแง่ของการควบคุมกระบวนการเรียนภาษา และความรับผิดชอบกระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นด้วยตนเอง ความแตกต่างของการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง ครอบคลุมหลายด้าน เช่น การสื่อสารการเรียน และชีวิตส่วนตัว (Littlewood, 1996) บริบทรอบตัวและคุณลักษณะภายในของผู้เรียน (Nunan, 1996) การเรียนแบบพึ่งพาตนเองยังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนที่มีประสิทธิภาพ (Wenden, 1991; Dickinson, 1988 & 1992; Sheerin, 1997; Benson, 1997; Little, 1996; Dam, 1995 & 2000)

ดังนั้น การเรียนแบบพึ่งพาตนเองมุ่งไปที่ ผู้เรียนที่มีเป้าหมายในการพัฒนาทักษะ มีการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การบริหารจัดการ จูงใจตนเองให้เรียน ให้ปรับเปลี่ยน กระบวนการเรียนอย่างกระตือรือร้น สามารถตัดสินใจในสิ่งที่จำเป็น ถ่ายโอนการเรียนรู้ แสดงออก ให้เห็นถึงความสามารถที่ตนมีอยู่ เพื่อที่จะบรรลุความต้องการในการเรียนของตน พิจารณา ตัดสินใจเลือกแนวทางในการเรียน ใช้ความรับผิดชอบอย่างมากต่อสิ่งที่เรียน วิธีการเรียน โครงการเรียน วัสดุ อุปกรณ์ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเกณฑ์ที่จะใช้สำหรับการประเมินผลการเรียน เป็น กระบวนการเรียนในระดับสูง การใช้เหตุผล การคิดแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ สามารถรับรู้ ตีความข้อมูลที่ได้รับมาเป็นความรู้ และนำไปใช้ประโยชน์ได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

3.2 ความสำคัญของการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง

การเรียนแบบพึ่งพาตนเองเป็นการเรียนที่ผู้เรียนมีโอกาสเลือกวิธีการในการได้รับความรู้ซึ่งผู้เรียนได้แสดงให้เห็นว่า มีความต้องการที่จะปรับระดับความรู้ความสามารถของตนให้ เป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีการกำหนดระยะเวลา สถานที่ วิธีการ และเทคนิคที่จะ นำมาใช้ในการเรียน ทั้งนี้การเรียนแบบพึ่งพาตนเองจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความ กระตือรือร้นในการเรียน มีความรับผิดชอบในการเรียนของตน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใน สิ่งที่จะส่งผลต่อการเรียน เพราะการที่ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นจะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้อย่าง มีจุดมุ่งหมาย และมีแรงกระตุ้นมากขึ้น อีกทั้งมีแนวโน้มที่จะฝึกฝนและใช้ประโยชน์จากสิ่งที่เรียน ได้ดีกว่าผู้เรียนที่มีเพียงแต่ความรับผิดชอบเพียงอย่างเดียว (Sheerin, 1997; Nunan, 1997; Pemberton et al., 1996; Littlewood, 1981; Holec, 1980)

Gardner & Miller (1996) ให้ความเห็นว่า การเรียนแบบพึ่งพาตนเองเป็นขั้นตอนหนึ่งใน กระบวนการที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความเป็นอิสระในการเรียนรู้ ซึ่งได้นำมาใช้อย่างแพร่หลายและ ได้รับการยอมรับในฐานะรูปแบบของแนวคิดที่ส่งเสริมความเป็นอิสระ เช่นเดียวกับ Sheerin (1991) ที่ได้กล่าวถึงการเรียนแบบพึ่งพาตนเองว่าเป็นวิธีการสนับสนุนผู้เรียนให้มีความเป็นอิสระ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการเรียนแบบพึ่งพาตนเองเป็นวิธีการในการส่งเสริมผู้เรียนให้เปลี่ยนแปลงการเรียนที่ ต้องพึ่งครูผู้สอน ไปสู่การเรียนโดยการพึ่งพาตนเอง แนวคิดที่จะช่วยให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนรูปแบบ การเรียนจากการยึดครูผู้สอนเป็นหลักไปสู่วิธีการเรียนแบบพึ่งพาตนเองก็คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียน สร้างจุดมุ่งหมายในการเรียนแบบพึ่งพาตนเองและดำเนินการเพื่อ ไปยังจุดหมายนั้น และในการส่งเสริม คุณลักษณะนี้ Little (1991) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงเรื่องความรับผิดชอบของผู้เรียนว่าเป็นอีกหนึ่งปัจจัย ที่จำเป็นสำหรับการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง ซึ่งความรับผิดชอบที่กล่าวถึงนี้มีอยู่ 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. ความรับผิดชอบแบบคงที่ (Static) คือการที่ผู้เรียนกำหนดรูปแบบวิธีการเรียนแบบพึ่งพาตนเองหรือโดยการช่วยเหลือจากบุคคลอื่น และดำเนินการให้บรรลุผลตามรูปแบบที่ได้กำหนดไว้โดยไม่เปลี่ยนรูปแบบและวิธีการที่ได้กำหนดไว้

2. ความรับผิดชอบแบบไม่คงที่ (Dynamic) จะมีความยืดหยุ่นมากกว่า เนื่องจากผู้เรียนสามารถนำเอาความรับผิดชอบที่มีต่อการเรียนมาใช้เพื่อพัฒนา ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้ของตนไม่จำเป็นที่จะต้องยึดแนวทางที่ได้กำหนดไว้ในครั้งแรกซึ่ง Dickinson (1987) เห็นว่าการเรียนแบบพึ่งพาตนเองนั้นเกิดจากเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนภายใต้ความรับผิดชอบที่เป็นที่ยอมรับในการตัดสินใจของตัวผู้เรียนเอง แต่ไม่จำเป็นที่จะต้องบรรลุผลตามที่ได้ตัดสินใจไว้เสมอไป

จะเห็นได้ว่า รูปแบบการสอนแบบพึ่งพาตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสัมพันธ์กับความรับผิดชอบแบบไม่คงที่ (Dynamic) ประกอบด้วยหลายปัจจัยในลักษณะดังกล่าวข้างต้น ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาคุณค่า เจตคติ ความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อสิ่งที่ตนตัดสินใจ รวมถึงดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของตน การสร้างโอกาสและประสบการณ์ที่สร้างเสริมให้เกิดแรงจูงใจ ความใฝ่รู้ ความเชื่อมั่นในตนเอง รวมทั้งความคิดที่มีต่อตนเองในแง่บวกให้กับผู้เรียนนั้น จะเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนแบบพึ่งพาตนเองของผู้เรียน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเข้าใจของผู้เรียนในเรื่องของความสนใจและการเห็นคุณค่าของการเรียนแบบพึ่งพาตนเองด้วย นอกจากนี้การเรียนแบบพึ่งพาตนเองยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างจุดมุ่งหมายให้กับตัวเองโดยอาศัยความเข้าใจที่ว่าทำไมความรู้นั้นจึงเข้ามาเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ความสนใจและความจำเป็นของตน และเกี่ยวข้องได้อย่างไร การเรียนแบบพึ่งพาตนเองเป็นแนวทางของกระบวนการทางการศึกษาที่ยังไม่ใช่มাত্রฐานที่สมบูรณ์แบบ การเรียนในลักษณะนี้มีรูปแบบที่แตกต่างและมีความหลากหลายสำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชา และความสนใจถึงความสามารถของผู้เรียนที่มีต่อวิชานั้น ๆ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีการยอมรับในการเปลี่ยนแปลง มีการผ่อนปรนมีความเสมอภาคและเปิดกว้างสำหรับความต้องการของผู้เรียนนั้น ก็จะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการเรียนแบบพึ่งพาตนเองอีกทางหนึ่ง (Gardner & Miller, 1996)

3.3 เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง

การเรียนแบบพึ่งพาตนเองจะบรรลุผลได้นั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนแบบพึ่งพาตนเองของผู้เรียนดังต่อไปนี้

1. กลวิธีการเรียนรู้ (Learning Strategies)

O'Malley & Chamot (1990) กล่าวถึงกลวิธีการเรียนรู้ว่าเป็นความคิด หรือ พฤติกรรมเฉพาะที่ผู้เรียนแต่ละคนนำมาใช้เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจ เรียนรู้ หรือได้รับความรู้ใหม่ กลวิธีการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาที่ผู้เรียนนำมาใช้ในการเรียนภาษา รวมไปถึงการใช้ ความพยายามที่จะเรียนรู้ภาษาคำด้วยเช่นกัน Skehan (1998) ให้ความเห็นว่า กลวิธีและรูปแบบการเรียนรู้ ที่นำมาใช้อาจจะสะท้อนให้เห็นถึงความชอบส่วนตัวที่มีอยู่มากกว่าความสามารถที่มีอยู่ ซึ่งกลวิธีการ เรียนรู้ที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบพึ่งพาตนเองได้แก่

1) กลวิธีการเรียนรู้เพื่อความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Strategies)

O'Malley & Chamot (1990) กล่าวว่า การใช้กลวิธีการเรียนรู้เพื่อความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive strategies) ในการรับความรู้โดยตรงจะทำให้การเรียนรู้ดีขึ้น ซึ่ง Cook (1993) ให้ความเห็นว่า ผู้เรียนอาจนำกลวิธีการเรียนรู้เพื่อความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Strategies) มาใช้ เพียงบางส่วนหรือทั้งหมด เช่น การท่องจำ (Repetition) เมื่อต้องการเลียนแบบคำพูดหรือสื่อต่าง ๆ การใช้แหล่งข้อมูลต่าง ๆ พจนานุกรม (Dictionaries) การแปล ซึ่งใช้ภาษาแม่เป็นพื้นฐานสำหรับการ ทำความเข้าใจ และหรือสร้างภาษาที่ต้องการ การจดบันทึก (Note-taking) การสรุปความ การใช้ บริบท (Contextualization) การถ่ายโอนความรู้ทางภาษา การอ้างอิงการซักถามเพื่อความรู้ความเข้าใจ

2) กลวิธีการเรียนรู้แบบอภิปัญญา (Metacognitive Strategies)

Wenden (1998) กล่าวถึง กลวิธีการเรียนรู้แบบอภิปัญญา (Metacognitive Strategies) ว่า ประกอบไปด้วยข้อมูลทั้งหมดที่ผู้เรียนได้มาจากกลวิธีการเรียนรู้ในรูปแบบความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Strategies) โดยจะนำไปใช้เพื่อให้ได้ความรู้ ความชำนาญ ดังนั้น กลวิธีการ เรียนรู้แบบอภิปัญญา (Metacognitive Strategies) จึงออกมาในรูปแบบของทักษะที่จะนำมาใช้ในการ วางแผนควบคุม และประเมินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ได้แก่ การตัดสินใจ การควบคุมตนเอง การประเมินตนเอง เช่น การประเมินมาตรฐานของตนเองในความสำเร็จ การเสริมแรงตนเอง เช่น การให้รางวัลตนเองเมื่อประสบผลสำเร็จ โดยผู้เรียนจะระบุจุดประสงค์ของตน และตัดสินใจว่าจะ ทำอย่างไรให้บรรลุจุดประสงค์นั้น ซึ่งผู้เรียนอาจจะเปลี่ยนแปลงจุดประสงค์ และพิจารณาหาวิธีการ ใหม่ที่จะทำให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ในส่วนของขั้นการควบคุมตนเอง ผู้เรียนจะทำหน้าที่ใน ลักษณะของผู้สังเกตการณ์ตัวเองและในขั้นการประเมินผล ผู้เรียนจะสามารถประเมินตนเองออกมา ในรูปของผลที่ได้จากความพยายามในการใช้วิธีการนั้น ๆ โดยการตรวจสอบผลที่ได้จากความพยายาม ในการเรียน หาเกณฑ์ที่จะมาตัดสินผลที่เกิดขึ้น

2. เจตคติและแรงจูงใจของผู้เรียน (Learner Attitudes and Motivation)

การเรียนภาษาที่ประสบผลสำเร็จไม่ใช่เพียงแต่การรับรู้ข้อมูลทางภาษาเท่านั้น ผู้เรียนไม่ได้สะท้อนความสำเร็จในการเรียนของตนออกมาเฉพาะในรูปของข้อมูลทางภาษาที่ได้รับ

เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามารถทางภาษาที่เกิดจากการเรียน หรือวิธีที่เหมาะสมที่สุดที่จะนำไปใช้ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เท่านั้น แต่ความสำเร็จในการเรียนนั้นอาจเกิดขึ้นมาจากเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อม และกิจกรรมที่เรียนเป็นพิเศษรวมถึงความต้องการในการเรียน (Benson & Voller, 1997; Candy, 1991) เชื่อว่าวิธีการและสิ่งที่จะเรียนนั้นมีความเกี่ยวข้องกันอย่างมากแนวคิดทุกแนวคิดที่ผู้เรียนนำมาใช้จะส่งผลอย่างมากต่อสิ่งที่ผู้เรียนได้จากการเรียน หรืออาจจะกล่าวได้ว่าอารมณ์และความรู้สึกจัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน Gardner & MacIntyre (1993) ให้ความเห็นว่า ลักษณะทางอารมณ์ของแต่ละคนจะส่งผลต่อวิธีการในการแสดงปฏิกิริยาต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในขณะที่ Larsen-Freeman & Long (1991) ยอมรับว่า ปฏิกิริยาของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้มีผลมาจากองค์ประกอบทางด้านสังคมและจิตวิทยา Tarone & Yule (1989) ให้ความเห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างสภาพทางสังคมและอารมณ์ของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนกับความเชื่อมั่นในตนเองและความปรารถนาที่จะเรียน ปัจจัยประการหลังได้รับการยอมรับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะส่งผลให้ผู้เรียนแสดงความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคในการเรียนหรือข้อผิดพลาดเล็กน้อยที่เกิดขึ้น ซึ่งความคิดเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการนำไปสู่เรื่องเจตคติและแรงจูงใจของผู้เรียน

Wenden (1998) ให้ความหมายของ “เจตคติ” ว่าเป็นแรงกระตุ้นที่ได้จากการรับรู้ เป็นความเชื่อที่ได้รับการยอมรับ การประเมินค่าสิ่งที่เชื่อว่าเป็นที่ยอมรับ หรือปฏิกิริยาที่จะนำไปสู่การดำเนินการต่อหรือ หลีกเลียง ซึ่งเจตคติที่สำคัญตามความคิดดังกล่าวนี้มีอยู่ 2 รูปแบบด้วยกันคือ เจตคติที่ผู้เรียนยึดถือเกี่ยวกับบทบาทในกระบวนการเรียนรู้ และความสามารถของตนในฐานะผู้เรียน ในกรณีที่ผู้เรียนคิดว่า เจตคติเป็นรูปแบบของความรู้ทางอภิปัญญา ความเชื่อของผู้เรียนเกี่ยวกับบทบาทและความสามารถในการเรียนจะถูกสร้างขึ้นมาและดำเนินต่อไป ส่วนในอีกความเชื่อหนึ่งนั้น ผู้เรียนจะยึดถือตัวเองตามสถานะที่เป็นอยู่เดิม เช่น ถ้าผู้เรียนเชื่อว่ารูปแบบทางบุคลิกภาพบางอย่างไม่สามารถจะเรียนภาษาต่างประเทศได้และเพื่อว่าตัวเองจัดเป็นบุคคลประเภทดังกล่าวนั้น รวมถึงถ้าผู้เรียนเรียนด้วยความเข้าใจว่าการเรียนจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อต้องอยู่ภายใต้เนื้อหาของ การเรียนในห้องเรียนแบบเดิมที่เคยเป็น โดยมีครูผู้สอนชี้แนะ สอน และจัดกิจกรรมในการเรียนให้ ผู้เรียนมีหน้าที่ที่จะต้องทำตามที่ครูผู้สอนจัดเตรียมไว้ให้เท่านั้นก็จะมีความเป็นไปได้ว่า ผู้เรียนจะไม่ยอมรับและต่อต้านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งมีเป้าหมายไปสู่การเรียนแบบพึ่งพาตนเอง และไม่เชื่อว่าตนจะประสบผลสำเร็จในการเรียนตามแนวคิดนี้ได้ ดังนั้นจะเห็นว่าเจตคติในทางบวกนั้นมีความสำคัญต่อแรงจูงใจที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่เจตคติในทางลบกลับมีผลในทางตรงกันข้าม ถึงแม้ว่าคำว่า “แรงจูงใจ” จะถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในทางการศึกษาแต่กลับไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากผู้ที่มีประสบการณ์ว่าจะนำไปสู่เป้าหมายที่แท้จริงได้ สิ่งที่ได้รับการยอมรับก็

คือ แรงจูงใจถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อความก้าวหน้า และความสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญในการเริ่มต้นเรียนภาษาและเปลี่ยนเป็นแรงผลักดันให้มีความต้องการที่จะเรียนในภายหลัง (Dornyei, 1998)

Gardner & MacIntyre (1993) กล่าวว่า แรงจูงใจประกอบด้วของค์ประกอบ 3 ประการคือ ความปรารถนาที่จะทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ความพยายามที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและความพอใจกับงานที่ทำ ในการเรียนภาษาผู้เรียนจะต้องได้รับการจูงใจด้วยวิธีต่าง ๆ ตามระดับความสามารถของผู้เรียน ผู้เรียนบางคนชอบไวยากรณ์และการท่องจำ บางคนต้องการพูดและแสดงบทบาทสมมุติ บางคนชอบการอ่านและการเขียนมากกว่าการพูด เป็นต้น เนื่องจากการเรียนภาษามีความเกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนภาพพจน์ของตัวเอง ยอมรับในพฤติกรรมรูปแบบใหม่ทางวัฒนธรรมและสังคมรวมถึงวิถีความเป็นอยู่ ด้วยเหตุนี้การเรียนภาษาจึงมีผลสำคัญต่อธรรมชาติทางสังคมของผู้เรียน

Gardner & MacIntyre (1993) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียนภาษาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ

1) แรงจูงใจทางวัตถุ เช่น ผู้เรียนที่ได้รับการแนะนำว่าภาษาต่างประเทศเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้สามารถได้งานที่ดี หรือ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับอาชีพของตนได้ เป็นการเน้นให้เห็นถึงการแสดงออกมาในรูปของการส่งเสริมที่เกี่ยวข้องกับทางด้านวัตถุโดยคำนึงถึงเงินที่คาดว่าจะได้รับเป็นแรงจูงใจ

2) แรงจูงใจทางจิตใจ สำหรับผู้เรียนที่ได้รับคำแนะนำในรูปของแรงจูงใจทางด้านจิตใจนั้นจะสนใจในเรื่องของวัฒนธรรมของภาษาที่ตนเรียน ผู้เรียนต้องการที่จะคุ้นเคยและได้มีส่วนร่วมกับกลุ่มคนที่ใช้ภาษานั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าแรงจูงใจนั้นถือเป็นสื่อกลางในการคาดหวัง

จากคำจำกัดความและลักษณะของแรงจูงใจ ข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าแรงจูงใจถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อความก้าวหน้า เป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญ ในการเริ่มต้นเรียนภาษาต่างประเทศและเปลี่ยนเป็นแรงผลักดันให้มีความต้องการที่จะเรียน สู่ความสำเร็จในการเรียน

3. ความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self- Esteem)

เจตคติและแรงจูงใจมีส่วนเกี่ยวข้องมาถึงเรื่องของความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตัวเอง โดยภาพรวม ความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตัวเองจัดว่าเป็นการตัดสินใจที่มีคุณค่าเฉพาะตัวที่แสดงออกมาถึงเจตคติที่แต่ละคนมีต่อตนเอง การขาดความเชื่อมั่นในตัวเองจะนำไปสู่การมีเจตคติในทางลบต่อความสามารถของตนเอง ทำให้การแสดงออกในการรับรู้ลดลง และทำให้ผู้เรียนคิดว่าตนเองไม่สามารถที่จะเรียนรู้ได้ การส่งเสริมความตั้งใจของผู้เรียนในการที่จะรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง รวมถึงมีความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง จะนำไปสู่

การเรียนรู้ด้วยตนเองได้ในภายหลัง ยิ่งไปกว่านั้นการที่ครูผู้สอนและผู้เรียนดำเนินตามขั้นตอนเพื่อไปสู่การเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองด้วยการสร้างบรรยากาศที่ดีที่จะช่วยให้ผู้เรียนลดความรู้สึกลัวที่ผู้เรียนมีต่อครูผู้สอน การที่ครูผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างตรงไปตรงมาและเปิดเผย การเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น มีจุดมุ่งหมายที่จะยอมรับในการปรับปรุงตนเอง และการให้ความร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน จะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง ได้อีกทางหนึ่ง

นอกเหนือจากเงื่อนไขที่กล่าวมาข้างต้น สภาพแวดล้อมก็นับว่ามีส่วนเกี่ยวข้องและมีผลต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนด้วยเช่นกัน Gardner & Miller (1999) กล่าวถึงสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองว่าแบ่งเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1) สภาพแวดล้อมที่ถูกควบคุม ประกอบไปด้วย ห้องเรียน ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นสถานที่ซึ่งสื่อและกิจกรรมต่าง ๆ ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้โดยการจัดรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ สภาพแวดล้อมเหล่านี้ยังรวมถึงการบริการให้คำปรึกษาและการส่งเสริมหรือผลักดันให้ผู้เรียนเก็บบันทึก เสนอเพื่อที่จะใช้ในการทดสอบวัดผลและร่วมมือในการประเมินผล

2) สภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกควบคุม เป็นสภาวะที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของครูผู้สอนหรือเจ้าหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งผู้เรียนจะเห็นถึงความน่าจะเป็นไปได้ในการเรียนภาษารวมถึงการได้รับผลประโยชน์ที่ได้จากการเรียนภาษาอีกด้วย สภาพแวดล้อมที่กล่าวถึงนี้ประกอบไปด้วย สถานที่สาธารณะต่าง ๆ (Public environments) เช่น สนามบิน สถานที่กึ่งส่วนตัว (Semi-private environments) เช่น สโมสรผู้เรียน หอพัก สถานที่ส่วนตัว (Private Environments) เช่น บ้านที่อาศัยอยู่

สภาพแวดล้อมของการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองไม่ได้มีเพียงเฉพาะในสถานศึกษาเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนนอกจากนี้การนำเอาสภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งสภาพแวดล้อมที่ถูกควบคุมและไม่ถูกควบคุมมาใช้ประกอบรวมกันจะช่วยให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การนำรูปแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองมาใช้ในการเรียนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องหลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นกลวิธีในการเรียนทั้งในรูปแบบของความรู้ ความเข้าใจ และอภิปัญญาที่ผู้เรียนเลือกนำมาใช้ในการเรียนของตน เจตคติและแรงจูงใจที่มีส่วนในการส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว ผู้เรียนที่จะมีส่วนช่วยนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองได้อย่างบรรลุผล

3.4 คุณลักษณะของผู้เรียนที่เรียนแบบพึ่งพาตนเอง

คุณลักษณะของผู้เรียนที่เรียนแบบพึ่งพาตนเองในที่นี้หมายถึง องค์ประกอบภายในตัวผู้เรียน จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนแบบพึ่งพาตนเองของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น ด้านโครงสร้างทางทฤษฎี (Little, 1994) การสร้างบทเรียนและหลักสูตร (Sinclar, 1996; Cotterall, 1995 & 2000) ความพร้อมสำหรับการเรียนแบบพึ่งพาตนเองหรือความเป็นอิสระของผู้เรียน (Cotterall, 1995) การส่งเสริมการเรียนแบบพึ่งพาตนเองหรือความเป็นอิสระของผู้เรียน (Wenden, 1991; Kenny, 1993; Esch, 1996; Little, 1996) บทบาทใหม่ของครูผู้สอน (Yang, 1999) ความสัมพันธ์เกี่ยวกับทฤษฎีการสอน (Gremmo, 1998) บริบททางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (Dias, 2000; Pierson, 1996; Ho and Crookall, 1995) การเรียนแบบพึ่งพาตนเองและครูผู้สอนภาษา (Crabbe, 1999) ซึ่งในภาพรวม จากงานวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนแบบพึ่งพาตนเองประกอบด้วย การดูแลเอาใจใส่รับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง การเปิดกว้างทางโอกาสการเรียน มีความคิดต่อตนเองว่าเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ มีความคิดริเริ่มและความเป็นอิสระทางการเรียน รักในการเรียน มีความคิดสร้างสรรค์ การเตรียมพร้อมและความคิดในทางบวกเกี่ยวกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความสามารถในการใช้ทักษะการเรียนและการแก้ปัญหาในระดับพื้นฐาน สามารถสร้างวัตถุประสงค์ของการเรียนโดยร่วมมือกับครูผู้สอน เป็นผู้ที่สามารถเลือก และใช้กลวิธีการเรียนที่เหมาะสม มีจุดยืนทางการเรียนของผู้เรียน ความรู้สึกมั่นคงเกี่ยวกับตนเอง มีการใช้กลวิธีการเรียนที่มีความยืดหยุ่น เหมาะสมและใช้บ่อย ตระหนักถึงกระบวนการเรียนรู้

หากจะมององค์ประกอบของคุณลักษณะโดยรวมของผู้เรียนที่เรียนแบบพึ่งพาตนเองในบริบทต่างๆ ไปได้มีนักวิจัยและนักการศึกษาที่มีชื่อเสียงหลายท่าน ได้เสนอผลการวิจัยหรือความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนแบบพึ่งพาตนเองไว้ คือ

GuglieImino (1977) พบองค์ประกอบ 8 ด้าน ด้านที่ (1) การเปิดกว้างทางโอกาสการเรียน (2) ความคิดต่อตนเองว่าเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ (3) ความคิดริเริ่มและความเป็นอิสระทางการเรียน (4) การยอมรับความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง (5) ความรักในการเรียน (6) ความคิดสร้างสรรค์ (7) การเตรียมพร้อมและความคิดในทางบวกเกี่ยวกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (8) ความสามารถในการใช้ทักษะการเรียนและการแก้ปัญหาในระดับพื้นฐาน

Crabbe (1993) กล่าวถึงคุณลักษณะของการเรียนแบบพึ่งพาตนเองว่าประกอบด้วย (1) ผู้เรียนสามารถเห็นว่าการกระทำและวัตถุประสงค์ของการเรียนที่กำหนดไว้มีความสอดคล้องกัน (2) ผู้เรียนสามารถแยกแยะปัญหาความยากลำบากในการทำกิจกรรมการเรียนนั้น ๆ เช่น ฟังไม่รู้เรื่อง ก็ต้องรู้ว่าสาเหตุมาจากการที่ผู้พูดพูดเร็วเกินไปหรือตนเองไม่รู้ศัพท์ หรือไม่เข้าใจเนื้อหา ฯลฯ (3) ผู้เรียนสามารถเลือกกลวิธีการเรียนเพื่อให้บรรลุปัญหาในการสื่อสาร หรือเป้าหมายในการเรียน

Dickinson (1993) อภิปรายและเสนอคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเอง ดังนี้ (1) สามารถระบุได้ว่า มีการสอนอะไรเกิดขึ้น (2) สามารถสร้างวัตถุประสงค์ของการเรียนโดยร่วมมือกับครูผู้สอน (3) เป็นผู้ที่สามารถเลือก และใช้กลวิธีการเรียนที่เหมาะสม (4) สามารถตรวจสอบและประเมินผลการใช้กลวิธีการเรียนของตนเองได้

Breen & Mann (1997) ได้นำเสนอ คุณลักษณะของผู้เรียนที่มีความเป็นอิสระและพึ่งตนเองได้ในบริบทของห้องเรียน จากประสบการณ์ทางอาชีพการศึกษา การสอน และกรณีศึกษา จากประสบการณ์การเรียนของผู้เรียน ได้เสนอไว้ ดังนี้ ผู้เรียนมี (1) จุดยืนทางการเรียนของผู้เรียน (2) ความปรารถนาที่จะเรียน (3) ความรู้ที่มั่นคงเกี่ยวกับตนเอง (4) ความสามารถในทางความคิดเชิงบริหารจัดการ (Metacognitive Capacity) (5) การจัดการความเปลี่ยนแปลง (6) ความเป็นอิสระของตนเอง (7) การใช้กลวิธีการเรียน (8) ความสามารถในการต่อรองหรือปรับตัว

อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมพบอีกว่าความคิดเห็นของนักการศึกษา และนักวิจัยต่อคุณลักษณะของผู้เรียนแบบพึ่งพาตนเองมีหลากหลายและสรุปได้ว่า การเรียนแบบพึ่งพาตนเองในบริบทของการเรียนการสอนภาษาในฐานะภาษาต่างประเทศในบริบทโรงเรียนและห้องเรียนตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันประกอบด้วย การดูแลเอาใจใส่รับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง การเปิดกว้างทางโอกาสการเรียน มีความคิดริเริ่ม ความเป็นอิสระทางการเรียน รักในการเรียน มีความคิดสร้างสรรค์ การเตรียมพร้อมและความคิดในทางบวก มีทักษะการเรียนและการแก้ปัญหาในระดับพื้นฐาน สามารถเลือกใช้กลวิธีการเรียนที่เหมาะสม กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนโดยร่วมมือกับครูผู้สอนและมีลักษณะสอดคล้องกับคุณลักษณะผู้เรียนแบบพึ่งพาตนเองที่สามารถวัดได้ด้วยแบบประเมินของ Fenner และ Newby (2000) ที่เสนอไว้คือ (1) การสะท้อนความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้เรียนเอง (Reflection) (2) การกำหนดเป้าหมายในการเรียน (Goal Setting) (3) การวางแผนในการเรียน (Planning) (4) การประเมินผลในการเรียนรู้ (Learning Evaluating) (5) รูปแบบและกลวิธีการเรียนรู้ (Learning Styles and Strategies) (6) อุปกรณ์สื่อและกิจกรรมในห้องเรียน (Materials and Classroom Activities) และ (7) แหล่งค้นคว้า External Resources)

3.5 การพัฒนาแบบวัดระดับความพร้อมในการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง

การพัฒนาแบบวัดระดับความพร้อมในการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง ที่ผ่านมาของผู้เรียนภาษาเท่าที่ปรากฏในการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยยังไม่ปรากฏ มีเพียงการวิจัยของ Guglielmino (1977) ได้เสนอลักษณะของการพัฒนาความพร้อมในการเรียนแบบนำตนเอง (self directed learning readiness scale : SDLRS) คุณลักษณะของการเรียนแบบนำตนเอง (self directed learning) นี้ได้จากวิธีเดลฟี (Delphi Survey) โดย ผู้ทรงคุณวุฒิ 14 ท่าน และทดสอบกับผู้เรียน 307 คน โดย

ใช้แบบสอบถามและการใช้วิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) วิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อกำหนดคุณลักษณะการเรียนรู้แบบการนำตนเอง ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบ 8 ด้านคือ (1) การเปิดกว้างทางโอกาสการเรียนรู้ (2) ความคิดต่อตนเองว่าเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ (3) ความคิดริเริ่มและความเป็นอิสระทางการเรียน (4) การยอมรับความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง (5) ความรักในการเรียน (6) ความคิดสร้างสรรค์ (7) การเตรียมพร้อมและความคิดในทางบวกเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต (8) ความสามารถในการใช้ทักษะการเรียนรู้และการแก้ปัญหาในระดับพื้นฐาน (Guglielmino, 1977)

4. แนวคิดการอ่านเชิงลึก (Narrow reading)

4.1 ความหมายของการอ่านเชิงลึก (Narrow reading)

Krashen (1981, 1985) ได้กล่าวถึงการอ่านเชิงลึกไว้ว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้เรียนที่จะพัฒนาการอ่านความเข้าใจผ่านทางความรู้เรื่องคำศัพท์โดยการอ่านคำศัพท์นั้นซ้ำ ๆ จากสาระเดียวกันอย่างหลากหลายซึ่งผู้อ่านต้องทำการอ่านอย่างสม่ำเสมอและเป็นปกติเพื่อที่จะเปิดโอกาสให้ตนเองได้พบเห็นตัวภาษาและคำศัพท์เดิม ๆ มากยิ่งขึ้น การที่ผู้เรียนจะสามารถกระทำเช่นนี้ได้ต้องอ่านสาระหรือหัวเรื่องเดียวกันซ้ำ ๆ ไปอย่างต่อเนื่องซึ่งจะเป็นการสร้างเสริมความคุ้นเคยกับตัวภาษาและคำศัพท์จนเกิดการเรียนรู้เองในที่สุด ซึ่ง Krashen ได้เสนอแนวคิดตามสมมติฐานเกี่ยวกับข้อมูลที่เข้าใจได้ (Comprehensible Input) ไว้ว่า การอ่านเชิงลึก จะพัฒนาการอ่าน เนื่องจากผู้อ่านได้อ่านในบริบทคุ้นเคยนั้นคือความรู้พื้นฐานจะช่วยทำให้เข้าใจในสาระเนื้อหามากขึ้น และพื้นฐานความรู้เดิมจะเป็นประโยชน์ต่อการอ่านในสิ่งที่ตนเองชอบ สาระและวงคำศัพท์ซ้ำ ๆ ช่วยให้มีเกิดความซับซ้อนและยุ่งยากของเนื้อหา ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านมีความก้าวหน้าในการอ่าน

จากคำจำกัดความและลักษณะของการอ่านที่ Krashen ได้แสดงความคิดเห็นไว้ข้างต้นพอจะสรุปได้ว่าการอ่านเชิงลึกหมายถึง การอ่านบทอ่านที่มีเนื้อหาลักษณะเดียวกัน สาระที่คล้ายคลึงกันซึ่งจะสามารถพัฒนาการอ่านของผู้อ่านทั้งในตัวสาระและคำศัพท์ ผู้อ่านได้อ่านสาระในบริบทคุ้นเคยและความรู้พื้นฐานจะช่วยทำให้เข้าใจในสาระนั้นมากขึ้น ผสมผสานแนวคิดของการสอนที่เน้นสาระโดยใช้ตัวสาระไปช่วยเป็นกลไกในการเรียนรู้ภาษาที่สองก่อประโยชน์ต่อการอ่านในสิ่งที่ตนเองชอบ วงคำศัพท์ที่พบซ้ำ ๆ จะส่งเสริมให้ผู้อ่านมีความจำที่คงทนในสิ่งที่ตนเองอ่าน สามารถหลีกเลี่ยงในเรื่องความซับซ้อนและยุ่งยากในเนื้อหาและช่วยลดสิ่งที่ต้องรับรู้ อันจะส่งผลเสียต่อความเข้าใจในสาระและความคงทนของการจำของผู้อ่าน

4.2 แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเชิงลึก

การอ่านเชิงลึกเป็นการนำเอาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง (Theory of Second Language Acquisition) ที่มีการพัฒนาเทียบเคียงกับการเรียนรู้ของภาษาที่หนึ่ง และได้มีการจัดระดับขั้นตอนในการเรียนรู้ภาษาที่สองไว้อย่างชัดเจน Krashen (1981, 1985) เป็นนักภาษาศาสตร์และนักการศึกษาผู้หนึ่งที่ได้เสนอแนวคิดและสมมติฐานการเรียนรู้ภาษาที่สองที่ผ่านทางารรับเอาสาระและการผลิตสาระโดยได้เสนอสมมติฐานไว้ 5 สมมติฐานภายใต้กรอบของรูปแบบการควบคุมและตรวจสอบ หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปคือ The Monitor Model ซึ่งประกอบด้วย

1. The Acquisition versus Learning Hypothesis สมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ที่ผ่านทางารเรียนรู้ตามธรรมชาติและผ่านทางารสอน
2. The Monitor Hypothesis สมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ตรวจสอบและปรับแก้สิ่งที่รับรู้ผ่านทางกระบวนการเรียนรู้
3. The Natural Order Hypothesis สมมติฐานเกี่ยวกับลำดับขั้นของสาระที่ถือได้ว่าเป็นการเรียนตามกฎเกณฑ์ธรรมชาติ
4. The Input Hypothesis สมมติฐานเกี่ยวกับความเข้าใจในสิ่งที่เรียนหรือรับมาซึ่งเชื่อว่าต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งนั้นให้มากพอต่อการเรียนรู้
5. The Affective Filter Hypothesis สมมติฐานเกี่ยวกับเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียนรู้เชื่อว่า การเรียนรู้จะเกิดได้ดีผู้เรียนต้องมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน

จากสมมติฐานภายใต้ The Monitor Model ดังกล่าว Krashen ได้นำเอามาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดของการอ่านเชิงลึกที่เริ่มต้นจากผู้อ่านต้องมีความสนใจและเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่ตนเองได้อ่าน และหากได้อ่านในสิ่งที่ตนเองเข้าใจและมีความรู้พื้นฐานจะช่วยให้การอ่านบรรลุเป้าประสงค์ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้สาระ คำศัพท์ Krashen (1985) ได้เสนอแนวคิดที่จะทำให้ผู้อ่านเป็นผู้อ่านอิสระแสวงหาความรู้ได้เองโดยผ่านทางารอ่านเชิงลึกแนวคิดดังนี้

1. การอ่านเชิงลึกใช้สาระ (Content) ในการให้ได้มาซึ่งภาษาที่สอง Krashen (1985) กล่าวว่า การอ่านเพียงหัวเรื่อง หรือ สาระหลัก (Topic) เดียว หรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในบริบทที่คุ้นเคย ยิ่งอ่านมากก็ยิ่งเรียนรู้มากยิ่งขึ้นเท่านั้น ยิ่งถ้ามีพื้นความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ซึ่งเป็นธรรมชาติของการเรียนภาษาจากการอ่านอันเป็นบรรทัดฐานของตำราต่าง ๆ ในการเลือกเรื่องและหัวข้อในการอ่านและเป็นแนวทางในการเขียนตำราในแต่ละระดับ ดังนั้น พอสรุปได้ว่า การอ่านเชิงลึกจะทำให้ลดอุปสรรคสำหรับผู้อ่านในเรื่องของความรู้เดิมของสาระที่กำลังอ่านทำให้มีความเข้าใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น

2. การอ่านเชิงลึกจะทำให้มีการเรียนรู้ภาษาในวงจำกัดได้ดียิ่งขึ้น กล่าวคือ ในหัวเรื่องหนึ่ง ๆ จะมีโครงสร้างและคำศัพท์เฉพาะทาง ดังที่ Mai – Ling Lee (1996) ได้ให้ความคิดเห็นว่าการอ่านเชิงลึกในแต่ละหัวเรื่องจะสามารถทำให้มีความรู้และเข้าใจตัวภาษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งคำศัพท์เดิม ๆ ที่อยู่ในบริบทหลากหลายและทำให้ผู้อ่านสามารถสรุปความหมายหลักโดยรวมและเรียนรู้โครงสร้างทางประโยคที่ถูกต้องและสมบูรณ์ด้วย ดังนั้น การอ่านเชิงลึกสามารถเอื้อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในสาระและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ ในบริบทที่มีความหมายเชื่อมโยงคำศัพท์และโครงสร้างภาษาในบริบทเดิม ๆ ซ้ำ ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ทั้งสาระและภาษามากขึ้น

3. การอ่านเชิงลึกทำให้ลดขบวนการอ่านที่มากเกินไป ให้ความจำมีความคงทน กล่าวคือ การอ่านสิ่งเดิมที่ซ้ำๆจะทำให้ผู้อ่านไม่ต้องใช้ความอุตสาหะอย่างมากในการทำความเข้าใจในสาระที่อ่าน ดังเช่น Britton et al (1985) และ Stanovich (1986) ได้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าขบวนการอ่านแต่ละขบวนการจะ กำหนดขอบเขตของความสามารถในการรับรู้ของผู้อ่าน ดังนั้น หากจะอ่านให้เข้าใจนั้นผู้อ่านต้องจัดการกับขบวนการรับรู้ของตนเองกับสิ่งที่มีความเข้าใจหรือมีสาระเดิมอยู่บ้างแล้วเพื่อให้การอ่านมีความเร็วและการเชื่อมโยงสาระและความรู้ทางภาษาเข้ากันได้ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะพบได้จากการอ่านเชิงลึก เมื่อมีการเสริมในเรื่องของความเข้าใจก็จะเกิดผลกับผู้อ่านที่จะสามารถจดจำสิ่งที่อ่านนานและคงทนกว่า ยิ่งไปกว่านั้นการอ่านสาระที่ซ้ำๆยังลดสิ่งที่ต้องรับรู้ ดังนั้น ผู้เรียนสามารถเน้นรับรู้ข้อมูล สาระได้ดีมาก

จากแนวคิดการอ่านเชิงลึก ดังกล่าวสรุปได้ว่า การอ่านเชิงลึกเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกสรรสิ่งที่ต้องการจะอ่านตามความสนใจ ตามความสามารถ ซึ่งจะช่วยให้ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่อ่านรวมถึง มีความจำที่คงทน จำสาระได้ดีมากขึ้นเนื่องจากผู้อ่านได้อ่านบทอ่านที่มีเนื้อหาอย่างเดียวกัน คำศัพท์และสาระที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะสามารถพัฒนาการอ่านของผู้อ่านทั้งในตัวสาระและภาษาโดยเฉพาะคำศัพท์จากการอ่านในบริบทคุ้นเคย ไม่มีความซับซ้อนและยุ่งยากและการอ่านที่อยู่บนแนวคิดความรู้พื้นฐานเดิมจะช่วยทำให้ผู้อ่านเข้าใจในสาระนั้นมากขึ้นเช่นกัน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเชิงลึกและการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง และการอ่านเชิงลึก ซึ่งมีใช้สิ่งใหม่ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ได้มีการทดลองการวิจัยอย่างกว้างขวางเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมที่ดีและเหมาะสมอย่างต่อเนื่อง มีรายละเอียดดังนี้

Kershaw (1993) ได้สำรวจการใช้ศูนย์ปฏิบัติและการเรียนแบบพึ่งพาตนเองของผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร 3 แห่ง คือ สถาบันจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย และที่ บริติช เคาน์ซิล เชียงใหม่ อีกแห่งหนึ่งและถึงแม้ว่าจะมีผู้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพียง 78 คน และในจำนวน 78 คนนั้น เป็นผู้เรียนจากสถาบันเดียวกันถึง 68 คนก็ตาม ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมที่ผู้เรียนใช้มากที่สุดในการปฏิบัติและเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองคือ การอ่าน (33 คน)

Piper (1994) ศึกษาการใช้ศูนย์ปฏิบัติและเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองเป็นครั้งแรกของผู้เรียนที่เรียนภาษาสเปนระดับปริญญาตรีปีที่ 2 จำนวน 29 คน โดยเน้นเจตคติเกี่ยวกับภาษาและกลวิธีในการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง พบว่าถึงแม้ผู้เรียนจะเรียนภาษาสเปนเป็นวิชาเอก แต่ก็ยังมีความสามารถทางด้านภาษาและมีกลวิธีในการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง

Jones (1995) ได้ทดลองให้ผู้เรียนชาวกำพูชาที่มหาวิทยาลัยพนมเปญ (Phnom Penh University) เรียนภาษาอังกฤษแบบพึ่งพาตนเองในศูนย์ปฏิบัติและเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเอง โดย Jones สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษาร่วมกัน ผู้เรียนหลายคนจะอภิปรายถกเถียงกันเกี่ยวกับคำตอบ ก่อนที่จะตรวจสอบความถูกต้องกับเฉลย และถ้าหากผู้เรียนไม่สามารถทำความเข้าใจกับบทเรียนได้ไม่ว่าจะใช้วิธีใดแล้วก็ตาม ผู้เรียนสามารถขอคำแนะนำจากครูผู้สอนได้ จากการทดลองครั้งนี้ ผู้เรียนส่วนใหญ่พึงพอใจกับการใช้ศูนย์ปฏิบัติและเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเอง

Fernandez - Toro และ Jones (1996) ได้ทำการวิจัยเรื่องประสบการณ์ของผู้เรียนในการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง และการฝึกฝนการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้เรียนชาวอังกฤษที่ลงทะเบียนเรียนภาษาต่างประเทศโดยการเรียนแบบพึ่งพาตนเองของมหาวิทยาลัยนิวคาสเซิล จำนวน 70 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย กลุ่มตัวอย่างจะถูกสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์เกี่ยวกับ ประสบการณ์ในการเรียนภาษาของพวกเขา เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นฐานความรู้เดิม และพฤติกรรมในการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง ข้อคำถามจะเป็นการถามเกี่ยวกับ รูปแบบการเรียนภาษาอังกฤษในห้องเรียน และรูปแบบการเรียนภาษาโดยการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง ความสามารถในการนำภาษาที่เรียนไปใช้งานในประเทศของเจ้าของภาษานั้น ๆ การหยุดเรียนหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้นในขณะที่เรียนภาษาเหล่านั้น

ผลการวิจัย พบว่า แรงจูงใจเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนภาษาความล้มเหลวในการเรียน เกิดจากความยากในตัวภาษานั้น ๆ เอง และเกิดจากการแทรกแซงของภาษาแม่ การที่เรียนแล้วจะสามารถใช้ภาษานั้นก็ได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าได้เดินทางไป หรือได้อาศัยอยู่ในประเทศเหล่านั้นหรือไม่ ในเรื่องของวิธีการเรียน การเรียนแบบพึ่งพาตนเองมักจะไม่ได้ผลกับผู้เรียนในระยะเริ่มต้น และมีผลทำให้หยุดเรียนกลางคันสูง อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการเพิ่มเติมการเรียนแบบ

พึ่งพาตนเองเข้าไปกับการเรียนตามปกติที่มีครูผู้สอนในห้องเรียน จะได้ผลดีขึ้นกว่าการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือจัดในรูปแบบการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง แบบใดแบบเดียวเท่านั้น

Dam และ Legenhausen (1999) ได้ทำวิจัยเรื่อง การเรียนรู้ภาษาในสภาพแวดล้อมของการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มีระยะเวลานานถึง 6 ปี เริ่มในปี 1992 วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ การสังเกตพัฒนาการทางด้านภาษาของผู้เรียน 1 ห้องในโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งของประเทศเดนมาร์ก ซึ่งจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง ตั้งแต่เริ่มต้นเรียนภาษาอังกฤษบทแรกและต่อไปเรื่อย ๆ จนจบ ผู้เรียนในชั้นเรียน จะต้องรับผิดชอบในการวางแผนการเรียนของตน และร่วมกันทำกิจกรรมการเรียนการสอนกับครูผู้สอนครูผู้สอนโดยใช้หลักสูตรที่เกิดจากความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนจะต้องระบุถึงวัตถุประสงค์ของตนเองอย่างชัดเจน และเลือกเนื้อหาที่จะเรียนรวมถึงวิธีการประเมินผลรวมกันโดยครูผู้สอนกับผู้เรียน การเก็บข้อมูลผู้วิจัยพยายามเก็บข้อมูลในด้านต่าง ๆ เช่นการเรียนรู้ศัพท์ โครงสร้างไวยากรณ์ความสามารถทางการพูดในระดับต่าง ๆ จากแบบทดสอบต่าง ๆ ข้อมูลการประเมินตนเองของผู้เรียนและประเมินผลโดยครูผู้สอน และนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกับพัฒนาการทางด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียนเยอรมัน 1 ห้องเรียนในโรงเรียนมัธยมของเยอรมัน แบบทดสอบบางชิ้นก็จะให้กับผู้เรียนในระดับเดียวกันของโรงเรียนมัธยมของเยอรมันและเดนมาร์กอื่น ๆ ทั่วไปที่เน้นกระบวนการสอนของครูผู้สอนมากกว่ากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน กล่าวคือ โรงเรียนเหล่านั้นจะสอนไปตามตำราที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กิจกรรมส่วนใหญ่ก็คือ การตอบคำถามเมื่อจบบทเรียน การฝึกสนทนา ตามตัวแบบและการเติมคำในแบบฝึกหัดเป็นต้น

ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนที่เรียนโดยการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง จะเรียนรู้คำศัพท์มากกว่า ทั้งนี้ ยังไม่ได้รวมถึงคำศัพท์ที่ครูผู้สอนบอץ ๆ และยังแสดงให้เห็นถึงความสนใจในการเรียนรู้เฉพาะเป็นเรื่อง ๆ และแสดงออกถึงความต้องการในการสื่อสารมากกว่าผู้เรียนที่เรียนในห้องเรียนตามแบบเดิม และอาศัยการเรียนรู้คำศัพท์จากครูผู้สอนเท่านั้น ผู้เรียนที่ใช้รูปแบบการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง มักจะชอบเสียง มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน และสามารถสื่อสารได้ด้วยตนเอง คะแนน C-Tests ของผู้เรียนที่เรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองจะสูงกว่าพวกที่เรียนในห้อง เพราะผู้เรียนที่เรียนรู้แบบพึ่งพาตนเอง จะเผชิญกับสภาพที่เกิดขึ้นจริง ไม่ใช่เรียนจากเครื่องไม้เครื่องมือที่มีไว้เพื่อสอน ซึ่งรวมถึงโครงสร้างภาษาที่ไม่คุ้นเคยและคำศัพท์แปลก ๆ C-Test นั้นเป็นรูปแบบหนึ่งของ Cloze-Test ที่ในส่วนหลังของทุก ๆ คำที่สองของเนื้อเรื่องที่ให้ผู้เรียนอ่านจะถูกเว้นไว้ให้เติมคำตอบที่ถูกต้อง ดังนั้น ผู้เรียนที่เรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองจะถูกบังคับให้พัฒนาทลวิธี ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่แรก จึงสามารถทำแบบทดสอบนี้ได้ดี ในการประเมินผลตนเองก็เช่นกัน ผู้เรียนก็สามารถ ประเมินได้ตรงกับผลการประเมินผลโดยครูผู้สอน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดจาก การได้พูดคุย

สนทนากับครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ และในหมู่ผู้เรียนด้วยตนเอง เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และผลลัพธ์ที่ทำให้ผู้เรียนรู้ถึงวิธีการเรียนและประสบความสำเร็จอย่างสูงในด้านทักษะต่าง ๆ ของภาษา

เฉลิมชัย วงศ์รักษ์ เสาวดี กงเพชร และ สิริทิพย์ บุญมี (2552) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของกลวิธีการอ่านเชิงลึกต่อการพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจและแรงจูงใจในการอ่านของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างคือผู้เรียนชั้นปีที่สองและชั้นปีที่สามจำนวน 56 คน ที่ลงทะเบียนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อนักศึกษาศาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในภาคการศึกษาปลายปีการศึกษา 2549 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบทดสอบการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังเรียน แบบทดสอบการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังอ่านบทความแต่ละบทความ แบบทดสอบคำศัพท์ แบบสำรวจเจตคติและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษระดับกลางและต่ำมีการพัฒนาทักษะการอ่านและแรงจูงใจในการอ่านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนการอ่านหัวเรื่องหนึ่ง ๆ นานมากขึ้นกลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษสูงก็มีแรงจูงใจในการอ่านต่ำลง ผลจากการวิจัยนำไปสู่ข้อเสนอแนะให้มีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการอ่านเชิงลึกกับกลวิธีการอ่านแบบอื่น ๆ

จากวรรณกรรมทบทวนเกี่ยวกับการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่กล่าวมาแล้วในเบื้องต้นสามารถกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในการวิจัยในครั้งนี้คือการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาผู้เรียนตามรูปแบบการสอนเพื่อสร้างเสริมผู้เรียนแบบพึ่งพาตนเองโดยใช้กลวิธีการอ่านเชิงลึกในการวิจัยได้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนี้ถึงความต้องการ ความสนใจ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเรียนของตนและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาระดับการเรียนให้เหมาะสมกับตนเองโดยมีการพัฒนาความรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการเรียนภาษาได้อย่างลึกซึ้งขึ้นและพัฒนาความสามารถในการรับผิดชอบเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและมีแนวทางในการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการสอน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวคิดการเรียนแบบพึ่งพาตนเอง แนวคิดการอ่านเชิงลึก ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม ทฤษฎีสรรคนิยม ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์กรอบแนวคิดในการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 1

